

Försättsblad Prov Original

Kurskod	Provkod	Tentamensdatum
S V 0 0 9 G	M 2 1 0	2 0 1 9 - 0 3 - 2 9
Kursnamn	Svenska språket GR (B)	
Provnamn	Språken i Norden och det svenska språkets historia	
Ort	Annan ort	
Termin		
Ämne		

Mittuniversitetet

MID SWEDEN UNIVERSITY

Tentamen

Kurs: Svenska språket (GR) B, 30hp

Moment: **Språken i Norden och det svenska språkets historia, 9 hp**

Examinatorer: Elzbieta Strzelecka, tel: 010 142 81 75 och Daniel Jacobson, tel: 010142 87 78

Datum: 2019-03-29

Maxpoäng: 100p, Betyg: A = 92p, B = 84p, C = 76p, D = 68p, E = 60p

Instruktioner:

- **Tillåtet hjälpmedel:** "Fornsvensk grammatiknyckel"(en 10-sidig-folder utarbetad av Susanne Haugen) eller "FORM(lära under) förändring" (ett 14-sidigt häfte utarbetat vid Inst. för svenska språket, Göteborgs universitet). De studerande har själva med sig foldern/häftet och de kan ha gjort omfattande anteckningar i dem, men detta har ingen betydelse.
 - Svar lämnas på separata blad som tillhandahålles av skrivvakt.
 - Skriv tydligt för att undvika feltolkningar.
 - Ange inlämningstid.
 - Detta frågeformulär ska bifogas tentamenssvaren.
-

TEXT 1: Ur Själens tröst: Legend om den helige Hieronymus

1	Wi finnom ok j scriptinne at eet leon kom gangande j thet kloster, Sanctus Ieronimus war abote. Oc thet leonit haltadhe. Tha munkane thet sagho, flydho the alle hwar sin wägh, vtan Sanctus Ieronimus – han gik a mote thy. Tha lyppte leonit vp sin saara foot oc wiiste han Sancto Ieronimo. Sanctus Ieronimus bödh twa hans
5	foot, oc wth took een thoorn, som in war gangin j fotin, oc strök ther oppa saluo oc läkte ater sarit. Thentidh leonit war wordhit til räka, bleff thet qwart j klostrena j bland brödhirna, swa spakt oc säfft som thet hafdhe ther warit hema fööt.
10	Nu for thy at engin bör wara j klostreno fafångir, satte Sanctus Ieronimus honom syslo, at han skulde wakta then asnan, som brödhirne hafdho, som thera widh bar hem aff skoghenom. Honom skulde han fölgia j beet oc wakta han wäl a markinne, hwilkit han throlika giordhe som een godhir hyrdhe. Oc j wissom skipadhom tymum, naar han skulde sielfwir taka sina födho, oc asnin skulde göra sit ärwodhe, kom han drifwande heem medh honom.
15	Eentidh laa leonit j buskomen oc soff. Oc ther komo köpmen farande medh chamelum. The toko asnan oc fördho han medh sik bort. Tha leonit waknadhe, war asnin borto

1. Frågor till Text 1, "Lejontexten":

- I bl.a. orden *haltadhe*, *bödh*, *brödhirna* förekommer en bokstavskombination, som står för ett enda språkljud. A) Vilket är ljudet? Illustrera gärna ditt svar med exempel från ett nutida språk, där detta ljud finns. B) Vad har ljudet blivit i nutida svenska? (2+1p)
- I lejontexten står bokstaven *f* för två olika språkljud (fonem). Kommentera med exempel! (2 p)
- Ibland (men bara ibland!) visar stavningen att en vokal är lång. Hur uttrycks vokallängd i texten ovan? Ge fyra exempel. (2 p)
- Ge exempel ur texten på nominativ, genitiv, dativ och ackusativ av pronomenet 'han'. Ange rad och ordform, så att det tydligt framgår, vilket ord du syftar på. Det räcker med ett exempel på varje form. (4 p)
- På rad 15 står: "Eentidh laa leonit j buskomen oc soff." I denna mening förekommer en böjd form av ordet *buske*. Vilken? Ange som svar numerus, kasus och om formen är bestämd eller obestämd. (2 p)
- Texten är religiös, och det förekommer flera gamla lånord från latin/grekiska i den. Ge två exempel ur texten och försök ange varför de orden lånats in. (OBS! Jag frågar naturligtvis inte efter *Sanctus Ieronimus*) (2 p)
- På rad 14 står ordet *ärwodhe* (som även kan stavas *arwodhe*). Ordet finns kvar i nutida svenska men har fått en specialbetydelse. Ordet har i nusvenskan inte längre kvar den betydelse som det har i lejontexten utan har blivit utträngt av ett lågtyskt lånord. Vilket är det lågtyska lånordet? (1 p)
- Välj en mening i lejontexten som är mer än tio ord lång och översätt den till nusvenska. Stryk under den mening som du har valt i texten ovan. (2 p)

TEXT 2: Ur Agneta Horns leverne (ca 1657).

1	Män när iag kom hem, så, var der inte bättre för migh der. Män så bruka hon inte heler mun på mig vtan sat och för talte både migh och ala mina möderne, at iag mäst blifwit tokåt vnder sådant buler och lefwerne, som iag war vti. Och har iag myke heler set, at iag sutit mit på Wätern på isen, så har iag lel sutit i ro, fast ther war kalt. Och kunde
5	iag inte göra der åt vtan sita och höra der på, och när thet gik för groft, så til at gråta, at ögonna har måst fala ur mit hufwe .
	Så war thet inte nog af theta larmet för mig vtan at Gudh skule sända mig en störe plåga – heler hvem thet war, som sände mig then elaka Erick Spare på halsen, kan jag intet weta, ty han wile vtan al faners tak, at iag skule lofwa, at han skule få thet som
10	inte föl mig lägeliget, ty iag wile inga lunda hafwa honom. Och war han mig så myke emot, at iag heler såg skam än honom, och war then mäniskian mig til et så stort beswär, at jag inte kan säya, och hwadh iag slet i di tu åhran för hans skul både af then ena och then andra, thet wore en hel bok ful til at skrifwa der om. Och ledh iag så mycket för hans skul, efter jag intet kune bringa öfwer mit samwet til at bli kiär åt
15	honom, och lel wile di, at iag skule säya honom ia, och har iag så när aldrig måta blifwa af mädh honom, om icke Gudh har hulptit migh ifrån honom. Och drog han vp til Ståkhholm, män han skref mig altidh til, och iag swara honom aldrig, och aldrig tog iag i hans bref vtan badh min styfmor behåla både kar och bref. Män jag sade: ”En braf såldat wil jag hafwa och inte en sådan där, som han är.”

2. Frågor till text 2. Agneta Horn.

a) Studera följande exempel på ord och uttryck. Varje kategori ger exempel på ett språkligt drag som nu betraktas som talspråkligt och som säger något om Agneta Horns naturliga talspråk. (Vet du inte vad de olika dragen skall kallas, så beskriv fenomenet med egna ord) (3 p)

kune (rad 14)

myke (rad 3), *hufwe* (rad 6)

bruka (rad 1), *swara* (rad 16)

b) Nämn ett verb, som Agneta Horn i texten ovan böjer enligt en annan konjugation (en annan böjningskategori) än vad som är normalt i nutida riksspråk. (1 p)

c) Beskriv (kort) och kommentera ett ordföljdsfenomen, som finns på flera ställen i Agneta Horns text, men som är främmande för nusvenskan, såväl i tal som i skrift. Ge två tydliga exempel på detta fenomen. (4 p)

d) Agneta Horns självbiografi ger en fantastisk inblick i stormaktstidens högreståndsliv, men den är också en mycket värdefull språkhistorisk källa. Förklara varför! (2 p)

